

ZPRÁVA O ČINNOSTI ZA ROK 2017

1. VÝKONNÝ VÝBOR

Na výroční konferenci (23. 2. 2017) byla oznámena personální změna ve složení VV. Z osobních důvodů na členství ve VV rezignovala Ing. Blanka Jankovská (UPa). Na její místo nastoupila náhradnice z voleb v roce 2016, Mgr. Jana Horká (AMU). Od 23. 2. 2017 tedy VV fungoval v pozměněném složení (abecedně): Mgr. Jana Horká (AMU), Ing. Jiří Jirát, Ph.D. (VŠCHT), Ing. Barbora Katolická (ZČU), Mgr. Jan Kříž (MU), PhDr. Hana Landová, Ph.D. (ČZU), Ing. Jan Mach, Ph.D. (VŠE), PhDr. Marta Machytková (ČVUT), PhDr. Klára Rösslerová, Ph.D. (UK) a Mgr. Pavla Rygelová (VŠB). Místopředsedou byl na prvním jednání VV v novém složení dne 23. 2. 2017 zvolen Mgr. Jan Kříž.

Výkonný výbor (VV) se v roce 2017 sešel celkem **na sedmi jednáních**, z toho jedno bylo **výjezdní** (2 dny). Další pracovní komunikace probíhala prostřednictvím **elektronické konference ASOCIACE**. Informace z jednotlivých zasedání VV byly zveřejňovány na **webových stránkách AKVŠ**¹. Do zabezpečené sekce byly pro kontaktní osoby členů AKVŠ umísťovány neveřejné materiály. Zároveň pokračovaly snahy o zvýšení **informovanosti odborné komunity** prostřednictvím zpráv o blížících se jednáních VV i vystavených zápisech prostřednictvím konference VYSKA. V létě 2017 byl spuštěn **facebookový profil AKVŠ**, který by se měl stát dalším komunikačním kanálem a diskusní platformou pro VŠ knihovníky.

VV svolal **dvě porady ředitelů a vedoucích** vysokoškolských knihoven². Cílem obou setkání bylo, stejně jako v předchozích letech, zintenzivnit komunikaci mezi VV a zástupci knihoven členských univerzit, informovat je o aktuálním dění v AKVŠ, připravovaných akcích a aktivitách, získat zpětnou vazbu o činnosti VV. I v roce 2017 v rámci těchto setkání silně rezonovalo téma projektu CzechELib. Projednávala se ale i další témata důležitá pro komunitu vysokoškolských knihovníků: statistické výkazy o činnosti VŠ knihoven, podpora zahraničních cest, připravované pilotní aktivity zaměřené na vzdělávání vedoucích pracovníků VŠ knihoven a další. Na schůzce v prosinci 2017 měli zástupci členských VŠ možnost připomínkovat materiály připravované pro Výroční konferenci 2018, zejména plán činnosti a návrh rozpočtu na rok 2018.

2. HLAVNÍ AKTIVITY VV

VV zaměřil svou činnost především na okruhy problémů specifikované v *Plánu činnosti na rok 2017*. Novým výrazným prvkem se oproti předchozím letům staly diskuse o významu a možné podobě **systematického vzdělávání vedoucích pracovníků VŠ knihoven**. Silným impulsem k této diskusi bylo přijetí tří zástupkyň českých VŠ knihoven (Lenka Němečková (ČVUT), Klára Rösslerová (UK) a Hana Landová (ČZU)) do **programu LIBER Emerging Leaders**, který byl zahájen v červenci 2017 a potrvá do července 2018. Zkušenosti z úvodního semináře programu byly prezentovány na konferenci *Bibliotheca Academica 2017*.

¹ <http://www.akvs.cz/>

² <http://www.akvs.cz/akce/setkani-reditelu-2017/>

Možnosti realizace pilotního kurzu vzdělávání pro management VŠ knihoven byly v rámci intenzivního workshopu diskutovány na setkání VV s ředitelkami/řediteli knihoven členských VŠ v prosinci 2017.

AKVŠ má dlouhodobě svého zástupce v **Ústřední knihovnické radě**³, je zapojena do příslušných pracovních skupin a podílela se tak i na zahájení implementace *Koncepce rozvoje knihoven na období 2017–2020*, která byla dne 23. 11. 2016 schválena vládou⁴. V dubnu 2017 se uskutečnilo výjezdní jednání ÚKR, na němž došlo k rozdělení do skupin dle jednotlivých priorit koncepce a nastaven plán implementace. Zástupci AKVŠ se pravidelně účastnili i jednání **Rady vysokých škol**. Byla navázána spolupráce s Komisí pro kvalitu VŠ a její hodnocení v oblasti posouzení služeb VŠ knihoven v souvislosti s institucionální akreditací, naplňování doporučených standardů. Pokračovala spolupráce se Studentskou komorou RVŠ v otázkách otevřeného přístupu k publikovaným studijním a vědeckým výsledkům, v problematice plagiátorství a v podpoře publikačních aktivit začínajících vědců. Zástupci VV AKVŠ se zúčastnili analýzy mapující typy přístrojů a nosičů používaných pro rozmnožování autorských děl a jeho rozsah pro potřeby MK ČR a jednání pořádaných MK ČR k návrhu směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu (vytěžování textů a dat, užití děl a jiných předmětů ochrany při digitálních a přeshraničních výukových činnostech).

I v roce 2017 probíhaly práce na inovaci systému **sběru statistických dat** souvisejících s činností VŠ knihoven. Od roku 2014 není v programu statistického zjišťování MŠMT statistický výkaz V 21-01 (*Roční výkaz o VŠ knihovně*). AKVŠ tento úkol převzala a nadále statistiky o VŠ knihovnách sleduje. Sběr dat za rok 2016 již proběhl v nově strukturovaném formuláři v online prostředí. Nový formulář zachoval klíčové položky z předchozích let – kvůli zachování kontinuity a možnosti srovnání – ale zároveň zohledňuje nové aspekty činnosti VŠ knihoven, které v dosavadním dotazníku zachyceny nebyly. Postup byl průběžně konzultován v rámci užší pracovní skupiny a stejně tak i předkládán k připomínkám širší odborné komunitě. Na podzim 2017 byly zahájeny práce na převodu daného dotazníku z jeho relativně jednoduché podoby (online formulář Google), do pokročilé online aplikace začleněné do webového portálu AKVŠ.

V souladu se Statutem **Fondu podpory zahraničních cest AKVŠ (FPZC)** zorganizoval VV výběrové řízení na podporu realizace zahraničních cest knihovníků v roce 2017. Do výběrového řízení bylo podáno sedm přihlášek, z toho čtyři v kategorii A: Stáž v zahraniční instituci a tři v kategorii B: Účast na konferenci. Všechny přihlášky splnily formální náležitosti a byly hodnoceny. Projekty hodnotila komise schválená výroční konferencí dne 23. 2. 2017 ve složení: Marcela Hladíková (UJEP), Mgr. Jan Kříž (MU, místopředseda VV AKVŠ), PhDr. Marie Otavová (UHK), PhDr. Klára Rösslerová, Ph.D. (UK, členka VV AKVŠ) a Mgr. Helena Sedláčková (UPOL). Na základě rozhodnutí komise bylo podpořeno všech sedm projektů, z toho čtyři v plné výši a tři projekty s finančním krácením⁵. Díky podpoře FPZC tak měla AKVŠ tři reprezentanty/aktivní prezentující na konferenci *ECIL 2016*. Další čtyři reprezentanti AKVŠ měli možnost sbírat zkušenosti v zahraničních institucích/knihovnách. Šlo o následující instituce: Biblioteca universitaria centrale di Università di Trento, Université de Liège, Library of University of West London a Soudní dvůr Evropské unie.

³ [Webové stránky ÚKR](#).

⁴ [Kompletní znění Koncepce](#).

⁵ [Kompletní vyhlášení výsledků](#) je k dispozici na webových stránkách AKVŠ.

Mezinárodní spolupráce byla rozvíjena také na **zahraničních konferencích LILAC 2017** a *OAI 10*. Poprvé v historii se zástupce AKVŠ zúčastnil konference pořádané jednou za dva roky americkou *Association of College and Research Libraries – ACRL*, která je jednou ze součástí *American Library Association – ALA*. Předsedkyně VV AKVŠ Hana Landová prezentovala na ACRL 2017 (Baltimore, březen 2017) poster s tematikou informačního vzdělávání na českých vysokých školách. Aktivity AKVŠ v oblasti informačního vzdělávání (realizované Odbornou komisí IVIG) mají již několik let v zahraničí velký ohlas. Na jeho základě byla Komise IVIG oslovena s žádostí o příspěvek a účast v panelové diskusi v rámci velké německé celostátní konference *106. Bibliothekartag* (Frankfurt, 30. 5. – 2. 6. 2017). Vyslanou zástupkyní byla Hana Landová (ČZU).

Další zahraniční aktivity se odvíjely od **členství AKVŠ v mezinárodních organizacích**. V roce 2017 byla klíčovou akcí *46. výroční konference LIBER* (29. 6. – 1. 7. 2017) v řeckém Patras, jejímž mottem bylo *Libraries Powering Sustainable Knowledge in the Digital Age*.⁶ Konference přinesla řadu inspirativních podnětů pro činnost AKVŠ i pro jednotlivé vysokoškolské knihovny. Kromě členství v organizaci **LIBER**⁷ je AKVŠ od roku 2015 i členem⁸ organizace **SPARC Europe**⁹. Obě členství jsou pro AKVŠ klíčová a díky nim je velmi dobře nastavena mezinárodní spolupráce a zapojení českých VŠ mimo jiné do aktivit na podporu otevřeného přístupu a otevřené vědy.

Zprávy ze zahraničních cest byly zveřejněny na webových stránkách AKVŠ a zahraniční zkušenosti byly prezentovány na konferenci *Bibliotheca academica 2017* v Brně.

3. BIBLIOTHECA ACADEMICA 2017

Ve spolupráci s Mendelovou univerzitou v Brně byla ve dnech 24. a 25. 10. 2017 uspořádána konference ***Bibliotheca academica 2017***¹⁰. Hlavní téma konference *Kvalita: smysl, kritéria, hodnocení* se již tradičně odrazilo v prezentacích prvního konferenčního dne. Ty byly zaměřeny na otázky hodnocení kvality v prostředí vysokých škol a jejich knihoven. **Nejlépe hodnoceným** příspěvkem se stal příspěvek Lukáše Budínského (UTB) s názvem „*UTB: Open Source knihovní systém nechceme! Nikdy! Nikdy?*“. Následoval příspěvek Věry Ondřichové (PR akademie) s názvem „*Kvalita skutečná vs. kvalita vnímaná*“ a poté komponovaný příspěvek „*Kritéria kvality: zkušenosti z VŠ knihoven*“ autorek Evy Dibuszové (VŠCHT), Heleny Landové (JU) a Heleny Sedláčkové (UPOL). **Nejlépe hodnoceným posterem** se stal poster „*Université de Liège*“ Miroslavy Pourové (ZCU). Velmi kladně hodnocené byly i **tři pracovní sekce**, které se konaly v závěru prvního dne konference. Organizační tým opět shromáždil **zpětnou vazbu** od účastníků a jednotlivé komentáře a připomínky se bude snažit zohlednit při přípravě konference *Bibliotheca Academica 2018*, která se bude konat **ve dnech 30. a 31. října na Západočeské univerzitě v Plzni**.

Odborné akce pořádané v rámci jednotlivých klíčových aktivit jsou popsány v následující části této zprávy.

⁶ <http://liber2017.lis.upatras.gr/>

⁷ <http://libereurope.eu/>

⁸ <http://sparceurope.org/about/our-members/>

⁹ <http://sparceurope.org/>

¹⁰ <http://www.akvs.cz/akce/ba-2017/>

4. ČINNOST V RÁMCI JEDNOTLIVÝCH KLÍČOVÝCH AKTIVIT DLE STRATEGICKÉHO PLÁNU 2016–2018

KLÍČOVÁ AKTIVITA 1: Podpora otevřeného přístupu jako změny v komunikaci vědeckých výsledků

Garant za VV: Mgr. Pavla Rygelová

Realizace: Iniciativa otevřeného přístupu AKVŠ ČR

Iniciativa otevřeného přístupu AKVŠ ČR (Iniciativa OA) uspořádala seminář *Otevřené repozitáře 2017* (6.–7. 6. 2017) a zapojila se prostřednictvím svých členů tradičně do mezinárodní propagační akce *Open Access Week* v týdnu 23. – 29. 10. 2017.

Seminář *Otevřené repozitáře 2017*¹¹ si za ústřední téma zvolil *Otevřené prostředí pro vědu a výzkum*. Přednesené přednášky vyzdvihly aktuální témata z oblasti *gold open access*, zvláště pak problematiku transformace modelu zajišťování přístupu do EIZ formou předplatného na model hrazení publikačních poplatků (APCs). Kai Geschuhn (Max Planck Digital Library) představila vizi *Open Access 2020 – A global initiative for the large-scale transformation of scholarly journals to open access*. Tereza Simandlová a Pavla Rygelová prezentovaly analýzu poplatků APCs na datech o publikační činnosti ve Web of Science za rok 2015 vybraných šesti univerzit.

Open Access Week 2017 se soustředil kolem ústředního hesla *Open in Order to...* Tereza Simandlová připravila překlad propagačního materiálu *Open in Order to...*¹² a VŠB-TUO zajistila předklady informačních letáků ORCID¹³. Informace o proběhnutých akcích na univerzitách jsou dostupné na webu Open Access v ČR¹⁴. Iniciativa OA uspořádala dvě pracovní schůzky užší pracovní skupiny k plánu činnosti Iniciativy OA na rok 2017 (6. 1. 2017) a na rok 2018 (24. 11. 2017). Nadále pokračuje sledování aktivit organizace SPARC Europe¹⁵. Jiří Marek se s podporou SPARC Europe zúčastnil konference OpenCon2017¹⁶ v Berlíně ve dnech 11. – 13. 11. 2017. Dále za Iniciativu OA vycestoval na zahraniční konferenci Vlastimil Krejčíř (MU). Jednalo se o konferenci *OAI 10 – The CERN Workshop on Innovations in Scholarly Communication* (21. – 23. červen 2017, Ženeva, Švýcarsko)¹⁷.

Mimo plán činnosti na rok 2017 se zástupci Iniciativy prezentovali na konferenci OpenAlt2017¹⁸ dne 4. listopadu 2017 v Brně – Jiří Marek přednáškou, moderováním, Pavla Rygelová účastí v panelové diskuzi.

KLÍČOVÁ AKTIVITA 2: Podpora vědy, výzkumu a vzdělávání

Garant za VV: Ing. Jiří Jirát

Ve spolupráci s CIKS VŠE byl uspořádán seminář E-knihy na vysokých školách (20. 4. 2017). Seminář hodnotíme jako velmi přínosný, přispěl ke sdílení zkušeností a dobré praxe s akvizicí, zpracováním, zpřístupňováním, propagací a využíváním e-knih na VŠ. Více informací na: <http://www.akvs.cz/akce/pracovni-seminare-akvs-2017/e-knihy-na-vs/>

¹¹ <http://www.akvs.cz/komise-iniciativy/iniciativa-oa/seminar-or/>

¹² <http://openaccess.cz/blog/2017/10/23/open-access-week-2017-prave-odstartoval/>

¹³ <http://hdl.handle.net/10084/120644>

¹⁴ <http://openaccess.cz/open-access-week/>

¹⁵ <http://sparceurope.org/>

¹⁶ <http://www.opencon2017.org/>

¹⁷ <https://indico.cern.ch/event/405949/>

¹⁸ <https://openalt.cz/2017/>

Zástupci VV - J. Jirát a B. Katolická - se zúčastnili podzimního evropského setkání ICOLC 2017 v Praze, jehož organizátorem byla NTK (CzechELib) ve spolupráci s AKVŠ a NK ČR. Jiří Jirát a Bára Katolická byli členy programového výboru konference ICOLC 2017 v Praze.

Oba zástupci VV se aktivně podíleli na spolupráci a na činnostech v rámci Národního centra pro elektronické informační zdroje CzechELib - nastavení základních pravidel fungování centra, výběru EIZ, práce na metodikách (např. Principy licenčních smluv). Oba se účastnili i tržních konzultací s dodavateli a vydavateli EIZ pro konsorcia v rámci CzechELib.

J. Jirát se v rámci projektu CzechELib zúčastnil OA2020 Transformation Workshop v Max-Planck Digital Library.

KLÍČOVÁ AKTIVITA 3: Podpora informačního vzdělávání

Garant za VV: Ing. Blanka Jankovská do 31. 1. 2017, od 1. 2. 2017 spadají aktivity v rámci této KA do gesce předsedkyně Komise IVIG Ing. Lenky Bělohoubkové.

Realizace: Odborná komise pro informační vzdělávání a informační gramotnost na vysokých školách (předsedkyně: Lenka Bělohoubková)

Komise IVIG v roce 2017 pořádala pro odbornou veřejnost pracovní seminář a celodenní odborný seminář, spolupracovala s českými i zahraničními partnerskými organizacemi (SDRUK, SKIP, ÚISK FF UK, KISK FF MU - CEINVE, CILIP, ECIL Committee), členové komise propagovali její činnost na českých i zahraničních konferencích příspěvky a poster (BA 2017 – 2 příspěvky a poster Komise, Chemnitz - zvaný přednášející, Deutsches Bibliothekartag 2017 – účast v panelové diskusi expertů, ACRL Baltimore 2017 – poster Komise) a připravovali články pro odborné knihovnické časopisy (Inflow, Čtenář).

Komise uspořádala v březnu pracovní seminář/workshop „Kritické myšlení – tipy pro učící knihovníky“ (Brno). Zde si účastníci pod vedením zkušených lektorek mohli vyzkoušet, jak mohou prvky výuky kritického myšlení zakomponovat do své výuky. Dozvěděli se také o zpětné vazbě a praktických tipech z kurzů, které se podařilo uspořádat na VUT v Brně. Prezentace jsou přístupné na stránkách AKVŠ (<http://akvs.cz/akce/pracovni-seminare-akvs-2017/kriticke-mysleni/>).

15. ročník odborného semináře IVIG proběhl počátkem září v hlavní budově Filosofické fakulty Univerzity Karlovy pod názvem „*Centra akademického psaní a VŠ knihovny*“. Zahraničním hostem byla Malin Utter z University of Boras. Pozvání přednášet přijali i dva další anglicky hovořící hosté – vyučující Laura Haug z JČU a Deborah Nováková z CERGE-EI, a také celá řada kolegů vysokoškolských knihovníků. Zástupcem studentů byla Agáta Marková z VŠE, která coby doktorandka-absolventka dvou odlišných kurzů akademického psaní seznámila účastníky semináře se svými zkušenostmi nejen v přednášce, ale i v panelové diskusi. Ve zpětné vazbě účastníků byl tento seminář ohodnocen velmi kladně. Prezentace jsou vystaveny opět na stránkách AKVŠ (<http://akvs.cz/akce/seminar-ivig-2017/>).